

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NEKILNOJAMOJO KULTŪROS
PAVELDO APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-733 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS STATYBOS ĮSTATYMO NR. I-1240 24 IR 27
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
KILNOJAMŲJŲ KULTŪROS VERTYBIŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-1179 2, 4, 8,
9, 11, 12 IR 13 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 314, 356 IR 589
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas siekiant įgyvendinti Aštuonioliktosios Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, priemonę Nr. 2.6.3. „Parengti ir priimti Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo projektą – išdėstyti jį nauja redakcija, siekiant efektyvinti kultūros paveldo apsaugą“, taip pat Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos 2020–2024 metų veiksmo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2020 m. lapkričio 16 d. įsakymu Nr. IV-1374 „Dėl kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos 2020–2024 metų veiksmų plano tvirtinimo“, 1.2.1. veiksmą „Tobulinti teisinį reglamentavimą, suderinant tarpusavyje su materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo apsauga susijusius teisės aktus ir tarptautinius šalies įsipareigojimus“.

Rengiant Įstatymo projektą, vadovautasi 2019 m. atliktu Kultūros paveldo apsaugą ir paslaugų teikimą reglamentuojančių teisės aktų ir kultūros paveldo apsaugos srityje dalyvaujančių institucijų funkcijų tyrimu, kurio tikslas buvo ištirti kultūros paveldo apsaugos ir paslaugų teikimą reglamentuojančių teisės aktų ir kultūros paveldo apsaugos srityje dalyvaujančių institucijų funkcijas, siekiant patobulinti teisinį reglamentavimą ir institucinę sandarą, kad gyventojams būtų teikiamos kokybiškos paslaugos efektyviausiu būdu, ir kurio išvadosse suformuota rekomendacijos naujai Įstatymo redakcijai ir kitų įstatymų pakeitimams, pasirinkus siūlomą trečiąją, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (toliau – Įstatymo) tobulinimo, alternatyvą.

2020 m. birželio 15 d. Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu Nr. IV-735 patvirtinta „Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos koncepcija“ (toliau – Koncepcija), kurios siekis – suformuoti darnaus vystymosi principais grįstos materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos kryptis, atsižvelgiant į bendruosius šalies vertybinius prioritetus, tobulinant esamą teisinį reguliavimą, plėtojant į rezultatus orientuotą kultūros paveldo apsaugos valdymą, užtikrinant integralią ir ilgalaikę valstybės pažangą kultūros paveldo apsaugos srityje, suderinta su Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatu, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija. Koncepcijoje, vadovaujantis 2019 m. atlikto tyrimo metu pasiūlyta trečiąja alternatyva, suformuotas 1.2.1. veiksmas „Tobulinti teisinį reglamentavimą, suderinant tarpusavyje su materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo apsauga susijusius teisės aktus ir tarptautinius šalies įsipareigojimus“, kurio vienas iš įgyvendinimo rodiklių – parengta Įstatymo nauja redakcija kartu su juo susijusių įstatymų projektais.

Rengiant Įstatymo projektą, taip pat atsižvelgta į EBPO (Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos) ataskaitos „Lietuvos statybos priežiūros sistemos veiksmingumo ir efektyvumo didinimas“ išvadas ir rekomendacijas, kuriose siūloma apibrėžti kultūros paveldo apsaugos lygmenis pagal nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų lygmenis, taip pat priklausomai nuo to ar projektuojami objektai yra nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių teritorijose ir atitinkamai reglamentuoti derinimo ir leidimo išdavimo procesus (taikant vieno langelio principą) bei papildomai įvertinti leidimo privalomumo sąlygas, numatant, jog žemiausio lygmens (priežiūros ir prevencinės priežiūros) darbams nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose, leidimo išdavimas nebūtų reikalingas.

1.1. *Poveikio vertinimas*

Įstatymo projektas patenka į galimo didesnio poveikio teisės aktų projektų sąrašą, kuriems privaloma atlikti poveikio vertinimą. Įstatymo projekto poveikio vertinimas atliktas aprašant tris alternatyvas, parengtas konsultuojant STRATA specialistams. Gavus STRATA teigiamą išvadą (2023 m. gegužės mėn.) poveikio vertinimas pristatytas Vyriausybėje (2023 m. birželio 27 d.), kuri pritarė pasirinktai 1-ai alternatyvai. Gavus pritarimą, pradėtas rengti Įstatymo projektas.

Dėl Įstatymo projekto 35 straipsnyje numatytos minimalios 2 metų patirties reikalavimo norint įgyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą ir dėl minimalios patirties reikalavimų norint įgyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto pirmą, antrą, trečią ir eksperto kategorijas, Įstatymo projektui atliktas teisės aktų nuostatų, ribojančių galimybę užsiimti reglamentuojama profesija ar ja verstis, proporcingumo vertinimas.

Dėl Įstatymo projekto 16 straipsnyje numatyto papildomo informavimo, dėl 34 straipsnyje pasikeitusio reguliavimo dėl specialiųjų paveldosaugos reikalavimų ir tvarkybą/statybą leidžiančio dokumento išdavimo, taip pat 35 straipsnyje pasikeitusio reguliavimo dėl vadovavimo nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkybos projektavimui ir (ar) tvarkybos projekto sprendinių įgyvendinimo priežiūros atlikimui bei papildomo reguliavimo tvarkybos darbus atliekantiems specialistams buvo atliktas ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimas. Teisės akto projektu numatomas sukelti prisitaikymo išlaidų pokytis 9878,72 eurų, kurį pagrįdė nulėmė tai, jog specialistams, norintiems atlikti tvarkybos darbus (taip pat ir tvarkomuosius statybos darbus), reikės turėti Kultūros ministerijos išduotą atestatą ir būti išklausius kvalifikacijos kėlimo kursus.

Įstatymo projekte taip pat numatyta, jog Kultūros ministerija iki 2030 m. turi atlikti Įstatymo projekte nustatyto teisinio reguliavimo *ex post* vertinimą (3 straipsnis). *Ex post* vertinimas turi būti atliktas iki 2030 m. sausio 1 d

1.2. *Viešosios konsultacijos*

Viešosios konsultacijos vyko keliais etapais. Informacija apie viešąsias konsultacijas ir apklausas, vykusias 2022–2023 m., Įstatymo projekto poveikio vertinimo metu, kuriose aptarta problematika ir pateikti siūlymai padėjo suformuoti ir išgryninti pagrindines sprendimas problemas ir svarstyti alternatyvas, pateikta poveikio vertinime (pridedamas).

2023 m. spalio 9 d. – spalio 23 d. viešojo konsultacija dėl nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos teisinio reguliavimo vyko platformoje e-pilietis, kurioje buvo kviečiamos dalyvauti nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimo srityje veikiančios Valstybės, savivaldybių institucijos, , šioje srityje dirbantys specialistai ir ekspertai, juos atstovaujančios sąjungos ir asociacijos, statybų sektoriaus įmonės ir nekilnojamojo turto vystytojus vienijančios organizacijos, Kultūros paveldo objektų valdytojai, visuomenė. 2023 m. spalio 26 d. 14.00 val. suorganizuotas viešas Įstatymo projekto pristatymo renginys, kuriame dalyvavo 36 asmenys, atstovaujantys aukščiau įvardintas suinteresuotas šalis. 2023 m. lapkričio 22 d. organizuoti papildomi susitikimai su asociacijos „Istorinis miestas“, Lietuvos restauratorių sąjungos, Lietuvos architektų rūmų, Lietuvos architektų sąjungos, Kultūros paveldo ekspertų asociacijos atstovais, kurių metu papildomai aptartos šių asociacijų ir organizacijų teiktos

pastabos, išgrynintos esminės pastabos ir siūlymai dėl kultūros paveldo sąvokos, apskaitos procesų tobulinimo, viešojo intereso gynimo klausimai, tvarkybą ir statybą reguliuojančios nuostatos, paveldo prieinamumas ir integravimas į klimato kaitos programas. Nors didžioji dalis aptartų klausimų spręstini poįstatyminiuose teisės aktuose ir strateginiuose šalies dokumentuose, Įstatymo projektas papildytas atsižvelgiant į aptartas pastabas, tiek kiek jos neprieštaravo Įstatymo projekto poveikio vertinimo metu priimtai alternatyvai ir konstitucinio lygiateisiškumo principui (dėl išduotų kvalifikacijos atestatų priskyrimo III kategorijai).

1.3. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys

1.3.1. Nepakankamai nuoseklus ir veiksmingas teisinis reguliavimas. Skirtinguose teisės aktuose įtvirtintos kultūros paveldo apsaugą turinčios užtikrinti nuostatos ir jose vartojamos sąvokos suprantamos nevienodai, o tai lemia selektyvų jų taikymą. Valdytojams, projektuotojams ir rangovams sunku suprasti, kokiems darbams koks leidimas reikalingas. Gavus leidimą vienos rūšies darbams, jie vykdo ir kitus sumanymui įgyvendinti reikalingus darbus, nors pagal esamą teisinį reguliavimą jiems turėtų būti rengiamas kitokios sudėties projektas ir išduodamas visai kitos institucijos leidimas. Taigi, dalis darbų tampa savavališkais. Esamas darbų atskyrimas yra nepakankamai aiškus ir administracinius sprendimus priimantiems atsakingiems specialistams.

1.3.2. Nepakankamai efektyvi nekilnojamojo kultūros vertybių administravimo sistema. Trūksta aiškaus savivaldybių paveldosaugos skyrių ir Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos (toliau – Departamento) funkcijų ir atsakomybių padalinimo. Dažnu atveju kultūros paveldo objektų projektų patikros paveldosauginiu požiūriu funkcija dubliuojama (t.y. projektą tikrina bei pastabas jam teikia ir Departamento, ir savivaldybės paveldosaugos specialistai). Taip pat darbų vykdymo pradžia dažnai yra sąlygojama reikalavimo parengti du projektus ir gauti du leidimus to paties objekto tvarkymui. Leidimai šiems projektams išduodami vadovaujantis skirtingomis tvarkomis, terminais ir naudojantis skirtingomis informacinėmis sistemomis ir valdytojams nėra aišku koku atveju į kurią instituciją kreiptis, o tai užkerta galimybes gauti reikalingus atsakymus ir paslaugas greičiau.

1.3.3. Neįgyvendinamos UNESCO Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijos (toliau – Konvencijos) nuostatos, Konvencijos nuostatų įgyvendinimo procedūrinio aiškumo, įtvirtintų pareigybių, institucijų funkcijų ir atsakomybių paskyrimo trūkumas.

1.4. Parengto Įstatymo projekto pagrindiniai tikslai ir uždaviniai

1.4.1. Sumažėjęs pažeidimų, tvarkant nekilnojamasias kultūros vertybes, skaičius. Rezultatas bus pasiektas sukūrus integralią apsaugos sistemą, užtikrinančią visų nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos procesų dalyvių ir priežiūros institucijų darnų veikimą, vienodai suprantant ir laikantis harmonizuotų teisės aktų reikalavimų, integravus Konvencijos nuostatas ir tuo užtikrinant tarptautinių ir nacionalinių teisės normų suderinamumą, taip pat užtikrinant projektavimo darbų kokybę, įvedus kultūros paveldo apsaugos specialistų kvalifikacines kategorijas bei įteisinus vieną leidimą visiems objekto sutvarkymo (tvarkomiesiems statybos ir tvarkomiesiems paveldosaugos) darbams.

1.4.2. Sumažėjusi biurokratinė našta. Našta mažinama diegiant vieno langelio principą, kuris leistų optimizuoti ir sutrumpinti projektų rengimo, derinimo bei leidimo išdavimo procesus. Sutrumpėjusi projekto derinimo ir leidimo objekto tvarkymo darbams gavimo trukmė.

1.4.3. Aiškus funkcijų ir atsakomybių pasiskirstymas. Vietinio reikšmingumo ir savivaldybės saugomais paskelbtų objektų klausimai (leidimų išdavimas, stebėseną, apskaita, kontrolė) priskiriami savivaldybės kompetencijai, o regioninio ir nacionalinio reikšmingumo, valstybės saugomų ir paminklo statuso objektų – Departamento kompetencijai.

1.4.4. Konvencijos nuostatų įgyvendinimas ir integravimas į nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos sistemą, pareigybių, tokių kaip „nacionalinis koordinatorius“ ir „vietos valdytojas“ administracinis ir teisinis įtvirtinimas, funkcijų ir atsakomybių paskyrimas, poveikio paveldui vertinimo procedūrų įteisinimas.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto rengimo koordinavimui Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2022 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. IV-394 sudaryta darbo grupė Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo projektui parengti (toliau – tarpinstitucinė darbo grupė), kurios darbe dalyvavo Valstybinės kultūros paveldo komisijos, Kultūros ministerijos, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos, Aplinkos ministerijos, Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos, Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Žemės ūkio ministerijos Žemės ir nekilnojamojo turto politikos departamento atstovai.

Įstatymo projekto galutinę redakciją parengė Kultūros ministerijos Kultūros paveldo politikos grupės vadovė, Sigita Bugenienė (el. p. sigita.bugeniene@lrkm.lt, tel. +370 646 43640), patarėjas Gintaras Džiovenas (gintaras.dziovenas@lrkm.lt, tel. +370 608 46011), vyriausiasis specialistas Gytis Oržikauskas, (tel. +370 671 85970, el. p. gytis.orzikauskas@lrkm.lt) ir Teisės ir žmoniškųjų išteklių skyriaus patarėja Kristina Krikštaponienė (el. p. kristina.krikstaponiene@lrkm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

3.1. Esamas teisinis reguliavimas parenkant tvarkomuosius paveldosaugos darbus ir tvarkomuosius statybos darbus dažnai lemia subjektyvų teisės normų interpretavimą. Projektuojant ir vykdant savo esmę tvarkomuosius statybos darbus (pvz., juos paslėpus po tvarkomųjų paveldosaugos darbų turiniu tvarkybos projekte, kaip avarijos grėsmės šalinimo, pritaikymo darbus ir pan.) neatliekamas tokio tipo darbų saugai užtikrinti būtinas ekspertinis vertinimas ir tinkama statybos techninė priežiūra bei kontrolė, todėl kyla rizika, kad vykdant darbus nebus užtikrintas ir tvarkomo kultūros paveldo objekto mechaninis atsparumas ir pastovumas, kyla grėsmė aplinkui esančių asmenų saugumui ir rizika valstybės ir gyventojų turtui. Netinkamai parinkti darbai, kuomet restauravimui ar konservavimui priskiriamos ir statybinės veiklos, toliau neigiamai veiktų objektų autentiškumo išsaugojimą, žalotų jų vertingąsias savybes ir menkintų kultūrinę reikšmę. Kita vertus, išliktų pertekliniai reikalavimai vertybės vertingųjų savybių nekeičiančioms nedidelės apimties intervencijoms, kurios pagal Statybos įstatymą priskirtinos statinio naudojimo priežiūros arba paprastojo remonto, nekeičiant statinio išvaizdos, darbams, ir kurias galėtų atlikti pats valdytojas ar jo pasamdytas kvalifikuotas meistras.

3.2. Nekeičiant dabar galiojančio teisinio reguliavimo, neoptimizavus institucijų funkcijų, išliktų skirtinga dokumentų rengimo ir derinimo procedūrų tvarka, dažni teisės normų kolizijos atvejai sukurtų neišsprendžiamus „konfliktus“ tarp tvarkybos ir statybos procesus kontroliuojančių institucijų, neužtikrintų valdytojams ir investuotojams pakankamo teisinio aiškumo. Todėl nemažėtų pažeidimų tvarkant nekilnojamojo kultūros paveldo vertybes ir nebūtų užtikrinama tinkama kultūros paveldo apsauga. Likėtų neaiškos Departamento, vykdančio kultūros paveldo apsaugos ir Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos (toliau – VTPSI), vykdančios statybos valstybinės priežiūros funkcijas, kompetencijų ir atsakomybės ribos. Išliekanti esama leidimų išdavimo ir kontrolės sistema, kuomet Departamentas išduoda tvarkybos leidimus, tikrina paties išduotų leidimų teisėtumą, pritaria ar nepritaria tyrimams ir pats kontroliuoja, ar nepažeidžiami nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą reglamentuojantys teisės aktai, neužtikrintų teisinio aiškumo ir tikrumo bei sukurtų prielaidas korupcijos rizikos veiksniams atsirasti. Kartu nebūtų užtikrinta pažeisto viešojo intereso apsauga/gynimas.¹

¹ Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2019 m. gruodžio 16 d. išvados Dėl korupcijos rizikos analizės Departamentui ginant viešąjį interesą ir nustatant jo pažeidimus nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos srityje ir 2019 m. Kultūros ministerijos užsakymu atliktas tyrimas.

3.3. Šiuo metu darbų vykdymo pradžia dažnai yra sąlygojama reikalavimo gauti du leidimus to paties objekto tvarkymui, išduodamus vadovaujantis skirtingomis tvarkomis, terminais ir naudojantis skirtingomis informacinėmis sistemomis, todėl tikėtina, jog nemažės atvejų, kuomet tvarkant objektą bus gautas tik vienas iš dviejų reikalingų leidimų – statybą leidžiantis dokumentas arba tvarkybos leidimas.

3.4. Jei nekeičiamas galiojantis teisinis reguliavimas, sunku užtikrinti projektavimo darbų kokybę: tokį patį atestatą turi ir ilgą patirtį turintys specialistai ir tik 2 metų patirtį turintys specialistai, t. y. nėra diferenciacijos tarp specialistų, kurie gali dirbti aukščiausią apsaugos statusą turinčiuose objektuose. Neskatinamas specialistų kvalifikacijos kėlimas. Esant kompetencijos stokai, sužalojamos objekto vertingosios savybės.

3.5. Pagal dabartinį teisinį reguliavimą, lygiai toks pat teisinis režimas nustatytas tiek žemiausioms pagal apsaugos lygį vertybėms, tiek aukščiausioms pagal apsaugos lygį vertybėms. Nesuderintos su Konvencija nacionalinių įstatymų nuostatos sukuria terpę teisės normų interpretavimui įgyvendinant Konvencijos nuostatas, todėl neužtikrinama tinkama Pasaulio paveldo sąrašė esančių vertybių apsauga. Neužtikrinant tinkamo nacionalinio teisinio reguliavimo, didelė tikimybė, kad Pasaulio paveldo sąrašė esančios vertybės gali būti išbrauktos iš minėto sąrašo.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

4.1. Įstatymo projekte siūlomas tvarkybos ir statybos darbų atskyrimas pagal intervencijos pobūdį, šių darbų įgyvendinimo būdą ir sąlygas, papildomai išskiriant prevencinės priežiūros darbus. Tikslinama tvarkybos sąvoka, tiksliai nurodant, jog nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybą sudaro nekilnojamajam kultūros paveldui išsaugoti atliekami tyrimais pagrįsti tvarkomieji paveldosaugos ir tvarkomieji statybos darbai, teritorijos tvarkymo darbai ir šių darbų projektavimas. Įstatymo projekte tvarkomieji paveldosaugos darbai suprantami kaip nekilnojamojo kultūros paveldo konservavimo ir restauravimo darbai, atliekami pagal specialias technologijas, užtikrinančias autentiškumo išsaugojimą, o tvarkomieji statybos darbai suprantami kaip statybos darbai, kaip apibrėžta Statybos įstatyme, atliekami nekilnojamojo kultūros paveldo objekte, nepažeidžiant vertingųjų savybių ir skirti jo fizinių ar techninių savybių atstatymui ir pagerinimui, ir (ar) prarastų dalių atkūrimui tyrimų pagrindu, nesiekiant sukurti ir pastatyti naujų, anksčiau nebuvousių objekto dalių, taip pat paprastojo remonto rūšį atitinkantys darbai skirti nekilnojamosios kultūros vertybės pritaikymui, išskyrus darbus, priskirtinus prevencinės priežiūros darbams. Tvarkybos sąvokoje atsisakoma avarijos grėsmės šalinimo darbų, įgyvendinamų taikant laikinas apsaugos priemonės, pagal kultūros ministro patvirtintą apsaugos priemonių įrengimo ir neatidėliotinų saugojimo darbų tvarką, ir kuriems nereikalingas leidimas. Statinio projektas rengiamas siekiant vykdyti naujų, anksčiau nebuvousių objekto dalių statybą pritaikant nekilnojamąjį kultūros paveldo objektą (t. y. sukuriant naujas, istoriškai nebuvousias objekto dalis (išskyrus paprastojo remonto rūšį atitinkančius darbus) ir (ar) konstrukcinę schemą), ar siekiant vykdyti naują statybą nekilnojamojo kultūros paveldo objekto teritorijoje, kultūros paveldo vietovėje, ar jų apsaugos zonose. Kaip atskira darbų kategorija išskirti prevencinės priežiūros darbai – nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojų vykdomi ar organizuojami vertingųjų savybių nekeičiantys darbai, nesusiję su esminių statinio reikalavimų užtikrinimu, kuriais mažinamas arba laikinai pristabdomas atmosferos ir (ar) biologinių organizmų poveikis objektui ar jo vertingosioms savybėms, vykdomi pagal kultūros ministro įsakymu patvirtintą prevencinės priežiūros darbų tvarką, ir kuriems nereikalingas tvarkybos ir (ar) statybos leidimas. Įstatymo projekto nuostatos, reglamentuojančios nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybą, suderintos su statybą leidžiančių dokumentų išdavimo tvarka, nustatyta nuo 2024 m. lapkričio 1 d. įsigaliosiančio Statybos įstatymo redakcijoje.

4.2. Įstatymo projekte siūlomas Departamento ir savivaldybių funkcijų atskyrimas remiantis nekilnojamųjų kultūros vertybių reikšmingumo lygmens kriterijumi: Departamentas atliktų apsaugos funkcijas regioninio ir nacionalinio reikšmingumo lygmens objektų ar vietovių

bei valstybės saugomų ar kultūros paminklo statusą turinčių objektų ar vietovių, o savivaldybės – vietinio reikšmingumo lygmens objektų ar vietovių ir savivaldybės saugomų objektų ar vietovių atžvilgiu. Savivaldybė teiktų administracines paslaugas susijusias su objektų tvarkybos darbų projektavimu, projektų derinimu ir leidimų išdavimu (kaip numatyta ir esamoje Įstatymo redakcijoje, tačiau nėra pilnai įgyvendinama), o Departamentas dalyvautų kaip specialiuosius reikalavimus aukštesnio reikšmingumo ar statuso objektų projektams išduodanti ir jų projektus paveldosauginiu požiūriu derinanti institucija. Departamentas, esant poreikiui, galėtų kreiptis į teisėsaugos institucijas dėl savivaldybės išduoto leidimo teisėtumo ir viešojo intereso gynimo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos srityje. Tokiu būdu būtų užtikrintas deramas leidimų išdavimo ir kontrolės funkcijų atskyrimas. VTPSI, vykdančios statybos valstybinės priežiūros funkcijas, kompetencijų ir atsakomybės ribos kultūros paveldo objektų atžvilgiu taptų aiškesnės, o leidimų teisėtumo tikrinimo ir viešo intereso gynimo funkcijos nesikeistų.

4.3. Įstatymo projekte detalizuojami tvarkybos ir pritaikymo darbų planavimo ir įgyvendinimo procesai. Savivaldybėse siūloma sukurti vieną langelį visų kultūros paveldo objekto specialiųjų paveldosaugos reikalavimų ir sąlygų (vietoj dviejų Departamento išduodamų to paties turinio reikalavimų tam pačiam objektui įvedus vieną) išdavimui (tikslinama sąvoka „specialieji paveldosaugos reikalavimai“), taikant vieną informacinę sistemą („Infostatyba“). Savivaldybės administracijos atsakingas specialistas, patikrinęs objekto reikšmingumo lygmenį ir statusą nukreiptų prašymo nagrinėjimą Departamentui arba savivaldybės skyriui, ar darbuotojui atsakingam už kultūros paveldo apsaugą, priklausomai nuo kompetencijos (savivaldybėms priskirtinas vietinio reikšmingumo ir savivaldybių saugomomis paskelbtų vertybių specialiųjų paveldosaugos reikalavimų parengimo, projekto derinimo, leidimo išdavimo paslaugų teikimas, o Departamentui – aukštesnio reikšmingumo lygmenų ir statusų vertybės).

4.4. Įstatymo projekte sugrąžintos specialistų, dirbančių paveldo išsaugojimo srityje, kvalifikacinės kategorijos, nurodyti aiškūs kriterijai jų nustatymui, tokiu būdu užtikrinant skaidrumo ir nuoseklumo, teisėtų lūkesčių principą, skatinant specialistų kvalifikacijos kėlimą, nes Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų atestavimo komisija priimdama sprendimą turi vadovautis nustatytais kriterijais ir netenka galimybės nuspręsti ar naujai atestuojamam specialistui iš karto skirti aukščiausią kategoriją.

Vadovaujantis esama Įstatymo redakcija, galiojančia nuo 2016 m. birželio 30 d., nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatai yra išduodami neterminuotam laikui ir suteikia teisę vykdyti juose nurodytas veiklas bet kokio reikšmingumo ir saugojimo lygmens kultūros paveldo objektuose. Kadangi šie atestatai (nuo 2016 m. išduoti 1202 atestatai) galios ir įsiteisėjus Įstatymo projektui, jie bus prilyginti Įstatymo projekto 35 straipsnyje nustatyta tvarka išduotiems kvalifikacijos atestatams, suteikiantiems teisę vykdyti trečiosios kvalifikacinės kategorijos atitinkamos rūšies ir specializacijos veiklą, nes kitu atveju būtų pažeisti specialistų teisėti lūkesčiai ir konstitucinio lygiateisiškumo principas.

4.5. Pagal esamą teisinį reguliavimą, lygiai toks pat teisinis režimas nustatytas tiek žemiausioms pagal apsaugos lygį vertybėms, tiek aukščiausioms pagal apsaugos lygį vertybėms. Nesuderintos nacionalinių įstatymų nuostatos su Konvencija sukuria terpę teisės normų interpretavimui įgyvendinant Konvencijos nuostatas, todėl neužtikrinama tinkama Pasaulio paveldo sąraše esančių vertybių apsauga. Neužtikrinant tinkamo nacionalinio teisinio reguliavimo, didelė tikimybė, kad Pasaulio paveldo sąraše esančios vertybės gali būti išbrauktos iš minėto sąrašo. Įstatymo projekte suformuota nuostata dėl Pasaulio paveldo sąraše esančių vertybių ir sudarytas naujas (30) straipsnis, skirtas šių vertybių apsaugai. Straipsnyje išskirtos įvairaus lygmens institucijų atsakomybės ir funkcijos saugant Pasaulio paveldo vertybes, konkretizuotas esamas kontrolės mechanizmas, įtvirtintos papildomos priemonės tikslu įgyvendinti Konvencijos ir jos įgyvendinimo gairių nuostatas bei užtikrinti teisės normų suderinamumą, nustatant poveikio paveldui vertinimo procedūros privalomumą, vertybių valdymo sistemą, valdymo planų privalomumą ir teisėtumą, pasaulio paveldo vertybės vietos valdytojo pareigas. Įstatymo projekte apibrėžtos sąvokos, nurodytos Lietuvos Respublikos ratifikuotose tarptautinėse sutartyse: „išskirtinė visuotinė vertė“, „pasaulio paveldo vertybė“,

„pasaulio paveldo vertybės valdymo planas“, „vientisumas“ ir „pasaulio paveldo vertybės vietos valdytojas“.

4.6. Įstatymo projekte atskirti ir aiškiau apibrėžti inventorizavimo ir apskaitos procesai. Numatytos papildomos asmenų, kurių daiktinės teisės į nekilnojamuosius daiktus nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos ribose ir (ar) apsaugos zonoje yra registruotos Nekilnojamojo turto registre (toliau – NTR), informavimo procedūros dėl atskleidimo ir vertinimo procedūrų pradžios ir vertybės įregistravimo Kultūros vertybių registre, siekiant užtikrinti, jog šie asmenys būtų laiku ir tinkamai informuoti apie taikytinus ribojimus jų nuosavybei, taip pat galėtų dalyvauti svarstant dėl jų nuosavybės įtraukimo į Kultūros vertybių registrą ir iš to kylančio papildomo reguliavimo taikymo. Pagal galiojančią Įstatymo redakciją, informavimo procedūra atliekama tais atvejais, kuomet nekilnojamoji kultūros vertybė yra skelbiama saugoma (18 straipsnis), tačiau atsižvelgiant į suinteresuotų šalių pastabas ir tarptautinę (Didžiosios Britanijos, Estijos, Danijos ir kt.) gerąją praktiką, į tai, jog privačios nuosavybės objektams (statiniams ir sklypams) paveldosaugos reikalavimai pradeda galioti jau įrašius objektus ir vietas į Kultūros vertybių registrą, ir tai, jog neretai pradėjus apskaitos procesus yra sunaikinamos potencialių vertybių galimai vertingosios savybės, nes valdytojas nebuvo tinkamai informuotas apie šiuos procesus, Įstatymo projekte numatomas informavimas pradiniam apskaitos etape. Administracinės naštos institucijoms sumažinimui Įstatymo projekte įtvirtinamos dvejopos informavimo procedūros, priklausomai nuo asmenų, kurių daiktinės teisės į nekilnojamuosius daiktus nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos ribose ir (ar) apsaugos zonoje yra registruotos NTR, skaičiaus, o informavimo procedūra skelbiant nekilnojamąją kultūros vertybę saugoma – supaprastinama, numatant informacijos pateikimą Departamento ir (ar) savivaldybės internetinėje svetainėje.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos antikorupcinio vertinimo išvados „Dėl nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo ir susijusių įstatymų projektų“ įgyvendinimo pažyma papildytas 14 straipsnis „Nekilnojamojo kultūros paveldo apskaita“ (1-7 dalys), detaliau ir aiškiau aprašant atskleidimo, vertinimo procedūras, nurodant kriterijus, reikalingus vertinimui ir atrankai atlikti, patikslinant jog vertinimą atlieka nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos. Įstatymo projekto 14 straipsnio 2 dalyje detalizuota, kad nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ir vietovių turi būti atrinkta tiek ir tokių, kad būtų užtikrintas atitinkamo reikšmingumo nekilnojamųjų kultūros vertybių pakankamo pavyzdžių kiekio išsaugojimas, atsižvelgiant į galimų stichinių nelaimių ar kitų nelaimingų atsitikimų padarinius ir išsaugojimo užtikrinimo galimybes (visuomenės suinteresuotumą, teisinę bazę, finansinius išteklius).

Pagal teismų praktiką Nekilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo tarybos (toliau - Vertinimo tarybos) yra pripažintos viešojo administravimo subjektais priimančios sprendimus, tačiau Įstatymo projektu siekiama, kad sprendimą priimtų už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos vadovas pagal Vertinimo tarybos išvadą dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių vertingųjų savybių, jų teritorijų ribų ir (ar) nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos zonų ribų nustatymo.

4.7. Tarptautinėje paveldosaugos praktikoje įsitvirtinus naujai sampratai, taip pat 2020 m. birželio 15 d. Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu Nr. ĮV-735 patvirtinus „Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos koncepciją“ (kurios siekis – suformuoti darnaus vystymosi principais grįstos materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos kryptis, atsižvelgiant į bendruosius šalies vertybinius prioritetus, tobulinant esamą teisinį reguliavimą, plėtojant į rezultatus orientuotą kultūros paveldo apsaugos valdymą, užtikrinant integralią ir ilgalaikę valstybės pažangą kultūros paveldo apsaugos srityje) ir 2020 m. spalį patvirtinus „Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos veiksmų planas (2020–2024)“, esamoje Įstatymo redakcijoje naudojamas terminas „atgaivinimas“ keičiamas į „aktualizavimą“ suformuluojant naują sąvoką. „Aktualizavimo“ sąvoka ir jos taikymas įstatyme apima jau šiuo metu institucijų ir valdytojų vykdomas bei iš valstybės ir savivaldybių biudžetų finansuojamas veiklas, todėl papildoma finansinė našta ir teisinio

reguliavimo pasekmės nevertinamos. Per šią sąvoką visuomenė įgalinama aktyviau dalyvauti nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimo procese.

4.98. Įstatymo projekte patikslinta „archeologinių radinių“ sąvoka, nes esama sąvoka neatitinka archeologijos moksle vartojamos ir suvokiamos archeologinio radinio sampratos (Europos archeologijos paveldo apsaugos konvencija), taip pat neatitinka Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2016 m. birželio 1 d. įsakyme Nr. IV-426 „Dėl Archeologinio paveldo objekte tyrimų metu rastų radinių perdavimo muziejams taisyklių patvirtinimo“ apibrėžtos sąvokos ir sąvokų, pateiktų PTR 2.13.01:2022 „Archeologinio kultūros paveldo tvarkyba“. Šios sąvokos nauja redakcija suderinta su Valstybine kultūros paveldo komisija, Departamentu ir Lietuvos archeologijos draugija. PTR 2.13.01:2022 „Archeologinio kultūros paveldo tvarkyba“ taip pat nurodoma, jog „archeologinis sluoksnis – iki 1800 m. susidariusio, moksliniu požiūriu vertingo kultūrinio sluoksnio (įskaitant ir suartą bei kitaip apardytą) dalis, kurioje aptinkama archeologinių radinių (išskyrus pavienius) arba struktūrų, o jo archeologiniai tyrimai arba jame esantys archeologiniai radiniai yra vienintelis arba vienas iš pagrindinių mokslinių duomenų šaltinių“. Taigi, „archeologinių radinių“ sąvokoje nurodomos dvi alternatyvos: objektai ar jų liekanos iki 1800 m. ir kiti moksliniu požiūriu vertingi objektai ar jų liekanos, kurių pagrindiniai informacijos šaltiniai yra archeologiniai tyrimai.

4.9. Įstatymo projektas (9 straipsnio 2 dalies 9 punktą ir 3 dalį) papildytas mokslinė archeologijos komisija (<https://kpd.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/leidimai-ir-licencijos/leidimai-atlikti-archeologinius-tyrimus/moksline-archeologijos-komisija/>) ir paraiškų nustatyti kultūros kelio lygmenį Lietuvoje ir jį sertifikuoti vertinimo ekspertų komisija (<https://kpd.lrv.lt/lt/apie-mus/komisijos-ir-tarybos/paraisku-nustatyti-kulturos-kelio-lygmeni-lietuvoje-ir-ji-sertifikuoti-vertinimo-ekspertu-komisija/>), kurios atlieka joms jų nuostatuose priskirtas funkcijas, o jų narių darbas apmokamas Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka. Šios komisijos yra veikiančios ir finansuojamos iš valstybės biudžeto lėšų (papildomų lėšų poreikis neplanuojamas), tačiau iki šiol nebuvo įtrauktos į esamą Įstatymo redakciją, todėl Įstatymo projektas įtvirtina jau dabar galiojančią mechanizmą.

4.10. Rengiant įstatymo projektą patikslinti skyrių pavadinimai, pakeistas straipsnių išdėstymas grupuojant juos pagal skyrių temas; įtraukus papildomus straipsnius, siekiant aiškiau atskirti institucijų funkcijas, suformuojant naujus straipsnius ar suteikiant numerį buv. straipsniams su indeksu, keitėsi daugumos straipsnių numeracija. Kiti pakeitimai ir patikslinimai:

- 1) Įstatymo projektas patikslintas vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) rekomendacija dėl aiškesnio Vertinimo tarybų funkcijų atskyrimo;
- 2) Įstatymo projekte tikslinamos pradinės apsaugos - laikinųjų apsaugos priemonių taikymo sąlygos numatant, jog laikinosios apsaugos priemonės taikomos pradėjus galimos nekilnojamojo kultūros vertybės atskleidimo procedūras;
- 3) reaguojant į diskusijas, kilusias dėl neprivatizuojamų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, Įstatymo projektas papildytas punktu dėl Valstybei arba savivaldybei nuosavybės teise priklausančio kultūros paveldo objekto nuomos ilgesniam negu nurodyta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme terminui;
- 4) Įstatymo projekte sustiprinta taikomųjų tyrimų svarba ir privalomumas rengiant tvarkybos ir pritaikymo projektus. Atsisakoma fundamentinių mokslinių tyrimų ir taikomųjų mokslinių tyrimų sąvokų, kurios Įstatymo redakcijoje yra naudojamos ir suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme. Įstatymo projekte patikslinamos archeologinių tyrimų ir ardomųjų tyrimų sąvokos, taip pat išplečiama nekilnojamojo kultūros paveldo tyrimo sąvoka plačiau apibrėžiant sritis, kuriose šie tyrimai yra atliekami. Įstatymo projektas papildomas taikomųjų tyrimų sąvoka, kuri yra plačiai naudojama poįstatyminiuose teisės aktuose ir paveldo tvarkybos reglamentuose, taip pat savo esme skiriasi nuo taikomųjų

mokslinių tyrimų, nes taikomųjų tyrimų tikslas yra surinkti duomenis apie nekilnojamąją kultūros vertybę, reikalingus tvarkybos ir (ar) statybos darbų projektams, teritorijų planavimo dokumentams parengti ir jų sprendiniams pagrįsti, nustatyti ir (ar) patikslinti nekilnojamųjų kultūros vertybių vertingąsias savybes, ir dažniausiai tai neprilygintina eksperimentiniams ir (arba) teoriniams darbams, kaip tai numato Mokslo ir studijų įstatymo taikomųjų mokslinių tyrimų sąvoka. Įstatymo projekte išplečiamas ir detalizuojamas 31 straipsnis „Tyrimai“ ir sudaromas papildomas 33 straipsnis „Leidimo atlikti taikomuosius ardomuosius tyrimus išdavimas ir galiojimas“ nurodant tyrimus, kuriems reikalingas leidimas, konkretizuojant tyrimų leidimų išdavimo ir galiojimo, tyrimų ataskaitų rengimo ir aprobavimo procedūras.

- 5) Įstatymo projekte panaikinti straipsniai apibrėžiantys atsakomybę už šio įstatymo pažeidimus, teisinius procesus ir baudas, nes šiuos procesus reguliuoja Administracinių nusižengimų kodeksas (siūloma tikslinti Administracinių nusižengimų kodekso 314, 356 ir 589 straipsnius; žiūrėti 9 dalį).

4.11. Statybos įstatymo Nr. I-1240 24 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu siūloma suderinti Statybos įstatymo ir Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo nuostatas, susijusias su statybos ir tvarkybos darbų nekilnojamosiose kultūros vertybėse reglamentavimu.

4.12. Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo Nr. I-1179 2, 4, 8, 9, 11, 12 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu siūloma atskirti Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme ir Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatyme naudojamas sąvokas, aiškiai reglamentuoti kilnojamųjų kultūros vertybių, kai jos kartu yra ir nekilnojamojo kultūros paveldo objekto vertingosios savybės, tyrimo konservavimo ir restauravimo darbus.

4.13. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 314, 356 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu siūloma atsisakyti Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (toliau – Įstatymo) 31 straipsnio, kuriame nustatyta atsakomybė už Įstatymo pažeidimus, kadangi toks teisinis reguliavimas įnešė painiavos ir sukūrė prielaidas korupcinei aplinkai pasireikšti, nes pagal ANK 314 straipsnį, asmenims ir juridinių asmenų vadovams padarius galimai kultūros paveldo apsaugos pažeidimą, norint taikyti sankciją, reikia įrodyti pažeidėjo kaltę, nors šiuo atveju sankcijos yra dešimt kartų mažesnės nei NKPAĮ juridiniams asmenims numatytos sankcijos ir, kai šiuo atveju net nereikia įrodinėti pažeidėjo kaltės. Pabrėžtina, kad atsakomybės institutas turi būti taikomas būtent juridinio asmens vadovui, nes būtent jis atsakingas už visą juridinio asmens veiklą. Todėl manytina, jog kultūros paveldo apsaugos pažeidėjo kaltė dėl atsakomybės kilimo turi būti įrodyta ir turi būti eliminuotas bet koks korupcinės raiškos elementas, kai už kultūros paveldo apsaugą atsakingas pareigūnas gali pasirinktinai nuspręsti, kurio teisės akto reikalavimus nurodyti taikant atsakomybės institutą - ar juridiniam asmeniui ar juridinio asmens vadovui (t. y. vienu atveju, administracinis protokolais surašomas juridiniam asmeniui pagal ANK 314 (skiriant 300 eurų iki 860 eurų, o už pakartotinį pažeidimą nuo 550 eurų iki 1500 eurų baudą), o kitu atveju juridiniam asmeniui taikoma atsakomybė pagal Įstatymo 31 straipsnį, pagal kurį juridiniams asmenims numatyta bauda siekia nuo 868 eurų iki 11584 eurų). Todėl manytina, kad toks iki šiol galiojęs teisinis reguliavimas yra ydingas, nes sukuria prielaidas korupcijai pasireikšti. Atitinkamai siūlome padidinti baudų už šiuo pažeidimus dydžius, atsižvelgiant į baudų dydį įtvirtintą dabartiniame Įstatyme, kurie atgrasytų nuo jų darymo, taip pat suteikti teisę savivaldybių administracijų pareigūnams atlikti administracinių nusižengimų, susijusių su kultūros paveldo apsaugos reikalavimų pažeidimų tyrimą ir surašyti atitinkamus administracinių nusižengimų protokolus (nes iki šiol jie negalėjo taikyti atsakomybės instituto, nes nebuvo nurodyti tarp subjektų galinčių surašyti administracinių nusižengimų protokolus ir taikyti atitinkamas sankcijas už pažeidimus) bei tokiu būdu išsprendžiant teisės normų kolizijos atvejus, kai buvo sudaromos korupcinio pobūdžio situacijos, kurio įstatymo normą taikyti.

Atsižvelgiant į tai ir siekiant išvengti netolygaus ir galimai korupcinio pobūdžio administracinių nuobaudų taikymo juridiniams asmenims (kai vienu atveju vienam juridiniam asmeniui skiriamas bauda taikomas Įstatymo 31 straipsnis, o kitu atveju ANK 314 straipsnis), nuspręsta palikti tik viename įstatyme, t. y. ANK įstatyme, nustatytą teisinį reguliavimą už administracinius nusižengimus juridinių asmenų vadovams, didinant baudų dydį ir siekiant atgrasyti nuo vertingųjų savybių pažeidimo kultūros paveldo vertybėse. Todėl atitinkamai siūloma padidinti ANK 314 straipsnyje juridinių asmenų vadovams numatytą baudų dydį, nes dabartinės baudos neatgraso nuo pažeidimų, kai pavyzdžiui statybinė bendrovė, kurios pelnas siekia valdanti šešiaženklės sumas, už vertingųjų savybių sunaikinimą kultūros paveldo objekte pagal šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą už pakartotinį pažeidimą gali gauti tik 1500 eurų baudą. Departamentas dažnai neskiria baudų, motyvuodamas, kad jos ir taip labai mažos, todėl susiduriame su situacija, kuomet sunku įvertinti tikruosius realių paveldosaugos reikalavimų pažeidimų statistinius duomenis, neatspindėtus skirtų baudų skaičiumi.

4.14. Įstatymo redakcijoje nenustatoma papildomų informacinių sistemų. Įstatymo projekte su Kultūros vertybių registro informacine sistema susijusios nuostatos suderintos su Ekonomikos ir inovacijų ministerija pagal Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo Nr. XI-1807 pakeitimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalį.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Rengiant įstatymą buvo atliktas poveikio vertinimas (pridedamas).

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projektas parengtas siekiant sumažinti galimybę vystytis korupcijai nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos srityje. Tikėtina sumažėjusi korupcijos rizika, kadangi leidimus išduos ir jų išdavimo teisėtumą tikrins ir, esant reikalui kreipsis į teismą, skirtingos institucijos (išduos savivaldybės, o teisėtumą tikrins ir viešą interesą gins Departamentas arba VTPSI, kaip yra ir dabar). Reikiant, Departamentas galės kreiptis į teismą dėl išduotų leidimų panaikinimo.

Įstatymo projektui STT, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 5 dalies 2 ir 4 punktų nuostatomis, atliko antikorpucinį vertinimą ir pateikė antikorpucinio vertinimo išvadą, kurioje pateiktos kritinės pastabos dėl nekilnojamojo kultūros paveldo inventorizavimo, apskaitos, finansavimo ir kompensavimo procesų. Vadovaujantis antikorpucinio vertinimo išvada, parengta antikorpucinio vertinimo išvados įgyvendinimo pažyma (pridedama) ir papildomomis pastabomis, gautomis pateikus vertinimo išvados įgyvendinimo pažymą, patikslintos Įstatymo projekto 13 ir 14 straipsnių nuostatos, aiškiau atskiriant ir apibrėžiant inventorizavimo ir apskaitos procesus, atrankos kriterijus, vertinimo procedūras, taip pat patikslintos Įstatymo projekto 22, 24, 46 ir 47 straipsnių nuostatos, susijusios su finansavimo ir kompensavimo procesais.

Kriminogeninei situacijai Įstatymo projekto priėmimas įtakos neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Prognozuojamas teigiamas poveikis verslo sąlygoms ir jo plėtrai, nes aiškus darbų skirstymas, sutrumpėję projektų derinimo, leidimų išdavimo terminai ir vieno langelio principu teikiamos su tuo susijusios paslaugos leis efektyviau ir kokybiškiau pritaikyti kultūros paveldo objektus.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Kartu su Įstatymo projektu teikiami šie įstatymų straipsnių pakeitimo projektai:

- 1) Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 24 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;
- 2) Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių įstatymo Nr. I-1179 2, 4, 8, 9, 11, 12 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;
- 3) Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 314, 356 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas ir su juo susiję įstatymų projektai parengti laikantis nustatytų Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymų projektuose apibrėžiamos naujos sąvokos, Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka aprobuotos Kultūros ministerijos terminijos komisijos ir suderintos su Valstybine lietuvių kalbos komisija.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymų projektams įgyvendinti iki nustatytos Įstatymo įsigaliojimo dienos reikės keisti, parengti ir priimti šiuos teisės aktus:

12.1. Lietuvos Respublikos Seimas:

- 1) Lietuvos Respublikos Nekilnojamojo turto kadastro įstatymo Nr. VIII-1764 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymą.

12.2. Vyriausybės nutarimus:

- 1) Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. rugsėjo 29 d. nutarimo Nr. 1053 „Dėl Kultūros vertybių registro įsteigimo ir Kultūros vertybių registro nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

- 2) Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. sausio 31 d. nutarimo Nr. 159 „Dėl Nekilnojamųjų kultūros vertybių atskirų grupių tipinių apsaugos reglamentų patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

- 3) Vyriausybės nutarimo „Dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos sutarčių sudarymo taisyklių patvirtinimo“ projektą.

12.3. Bendrus kultūros ministro ir aplinkos ministro įsakymus:

- 1) Kultūros ministro ir aplinkos ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro ir aplinkos ministro 2005 m. gegužės 5 d. įsakymo Nr. D1-233/IV-196 „Dėl Statybos techninio reglamento STR 1.01.01:2005 „Kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų reglamentai“ patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

- 2) Kultūros ministro ir aplinkos ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro ir aplinkos ministro 2005 m. gegužės 5 d. įsakymo Nr. D1-233/IV-196 „Dėl Statybos techninio

reglamento STR 1.01.01:2005 „Kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų reglamentai“ patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

3) Kultūros ministro ir aplinkos ministro įsakymo „Dėl Poveikio paveldui vertinimo pasaulio paveldo vertybių teritorijose ir (ar) apsaugos (buferinės) zonose atlikimo taisyklių patvirtinimo“ projektą;

4) Kultūros ministro ir aplinkos ministro įsakymo „Dėl specialiųjų paveldosaugos reikalavimų išdavimo taisyklių patvirtinimo“ projektą.

12.4. Kultūros ministro įsakymus:

1) Kultūros ministro įsakymo „Dėl nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos programų ir kitų apsaugos programų stebėsenos, atliekamų taikomų priemonių ir programų poveikio vertinimo tvarkos patvirtinimo“ projektą;

2) Kultūros ministro įsakymą „Dėl nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų prevencinės priežiūros darbų atlikimo taisyklių patvirtinimo“;

3) Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų pavyzdinius nuostatai, patvirtinti kultūros ministro 2005-04-15 įsakymu Nr.149 „Dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų pavyzdinius nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

4) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2011 m. birželio 15 d. įsakymo Nr. IV-446 „Dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos akto formos patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

5) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2005 m. birželio 22 d. įsakymo Nr. IV-259 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių atskleidimui reikalingų tyrimų duomenų apimties aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

6) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2014 m. gruodžio 18 d. įsakymo Nr. IV-974 „Dėl Kultūros paveldo objektų individualių apsaugos reglamentų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

7) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2009 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. IV-331 „Dėl Kilnojamųjų kultūros vertybių tyrimo, konservavimo ir restauravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

8) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2013 m. rugpjūčio 20 d. įsakymo Nr. IV-607 „Dėl Apsaugos techninių priemonių įrengimo ir neatidėliotinų saugojimo darbų sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

9) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2014 m. gruodžio 14 d. „Dėl Specialiųjų paveldosaugos reikalavimų turinio ir išdavimo tvarkos aprašo, patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

10) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2005 m. balandžio 14 d. įsakymo Nr. IV-146 „Dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų atestavimo tvarkos aprašo, patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

11) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2014 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. IV-524 „Dėl Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

12) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2023 m. vasario 13 d. įsakymo Nr. IV-135 „Dėl Kilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo darbų finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

13) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2005 m. balandžio 20 d. įsakymo Nr. IV-157 „Privačios nuosavybės – prieinamų visuomenei lankyti valstybės saugomų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkomųjų paveldosaugos darbų išlaidų kompensavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

14) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2005 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. IV-318 „Dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų stebėsenos taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

15) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymo Nr. IV-151 „Dėl Paveldo tvarkybos reglamentas PTR 1.01.01.2005 „Paveldo tvarkybos reglamentų rengimo taisyklės“, patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

16) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2005 m. balandžio 20 d. įsakymo Nr. IV-159 „Dėl Paveldo tvarkybos reglamentas PTR 3.02.01:2014 „Tvarkybos darbų projektavimo sąlygų išdavimo taisyklės“, patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

17) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2007 m. birželio 4 d. įsakymo Nr. IV-329 „Dėl Paveldo tvarkybos reglamento PTR 3.06.01:2007 „Kultūros paveldo tvarkybos darbų projektų rengimo taisyklės“, patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

18) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2005 m. balandžio 20 d. įsakymo Nr. IV-158 „Dėl Paveldo tvarkybos reglamento PTR 3.03.01:2005 „Nekilnojamojo kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų projekto ar tvarkomųjų paveldosaugos darbų projekto paveldosaugos (specialiosios) ekspertizės atlikimo taisyklių“ patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

19) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymo Nr. IV-151 „Dėl Paveldo tvarkybos reglamentas PTR 3.01.01.2019 „Tvarkybos darbų parinkimui, projektų pagrįstumui ir poveikio aplinkai įvertinimui būtini tyrimai“ patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

20) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2005 m. balandžio 19 d. įsakymo Nr. IV-155 „Dėl Paveldo tvarkybos reglamento PTR 3.04.01:2014 „Leidimų atlikti tvarkybos darbus išdavimo taisyklės“ patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

21) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2005 m. balandžio 19 d. įsakymo Nr. IV-153 „Dėl paveldo tvarkybos reglamento PTR 3.05.01:2015 „Tvarkybos darbų priėmimo taisyklės“ patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

22) Kultūros ministro įsakymo „Dėl nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos programų ir kitų apsaugos programų stebėsenos, atliekamų taikomų priemonių ir programų poveikio vertinimo tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

23) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2017 m. vasario 27 d. įsakymo Nr. IV-406 „Dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos komisijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

24) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2020 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. IV-218 „Dėl Mokslinės archeologijos komisijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

25) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2021 m. gruodžio 22 d. įsakymo Nr. IV-1457 „Dėl Kultūros kelių Lietuvoje lygmenų nustatymo ir sertifikavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

26) Kultūros ministro įsakymo „Dėl kultūros ministro 2019 m. rugsėjo 19 d. įsakymo Nr. IV-598 „Dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ekspertų komisijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo projektą;

27) Kultūros ministro įsakymą „Dėl nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų prevencinės priežiūros darbų atlikimo taisyklių patvirtinimo“.

12.5. Aplinkos ministro įsakymus:

1) Aplinkos ministro 2016 m. lapkričio 7 d. įsakymo Nr. D1-738 „Dėl Statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ pakeitimo projektą;

2) Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugsėjo 27 d. įsakymo Nr. D1-502 „Dėl Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo;

3) Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. lapkričio 11 d. įsakymo Nr. D1-748 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.03.01:2016 „Statybiniai tyrimai. Statinio avarija“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Esamos Valstybės ar savivaldybių institucijos nebus reorganizuojamos, nesiūloma steigti naujų institucijų ar naikinti esamas. Tačiau tarp jų bus perskirstomos kai kurios funkcijos, susijusios su nekilnojamojo paveldo priežiūra ir tvarkyba: savivaldybės teiks administracines paslaugas susijusias su objektų tvarkybos darbų projektavimu, projektų derinimu ir leidimų išdavimu, o Departamentas išduos specialiuosius reikalavimus aukštesnio reikšmingumo ar statuso objektų projektams ir derins jų projektus paveldosauginiu požiūriu.

Savivaldybių administracijų darbuotojams padidės krūvis dėl administracinių paslaugų tvarkos pasikeitimų (padaugės prašymų dėl reikalavimų ir leidimų išdavimo, tačiau dažnu atveju prašymas dėl tų pačių objektų vis tiek pasiekdavo savivaldybes (iki šiol galioja dviejų reikalavimų/sąlygų ir dviejų leidimų išdavimo tvarka). Taikant vieno langelio principą, tikėtina, jog savivaldybėms administravimo apimtys didės iki 14%. Savivaldybių paveldosaugos skyrių darbuotojams padidės krūvis dėl vietinio reikšmingumo objektų priskyrimo jų veiklos kompetencijai, tačiau ženkliai sumažės dėl sumažėjusių stebėsenos apimčių.

Turės būti modifikuojama informacinėje sistemoje „Infostatybos“ paslauga. Reikalingas papildomas finansavimas naujos paslaugos „Tvarkybos leidimo išdavimas“ sukūrimui informacinėje sistemoje „Infostatyba“ – 29 040 eurų su mokesčiais.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Viešųjų konsultacijų išvados

1. Dėl tvarkybos veiklos ir tvarkomųjų statybos bei tvarkomųjų paveldosaugos darbų išgryninimo, vieno projekto rengimo. Nekilnojamojo kultūros paveldo ekspertų komisija pateikė siūlymus ir atkreipė dėmesį į jų profesinėje veikloje sutinkamas problemas, pasisakė dėl aiškesnio darbų atskyrimo ir vieno tvarkybos projekto rengimo, neišskiriant dviejų atskirų projektų pagal skirtingus įstatymus, primindami Įstatymo redakciją, galiojusią iki 2004 m. Ekspertai pritarė prevencinės priežiūros darbų atskyrimui ir procedūrų supaprastinimui, ekspertizės reikalingumui, ekspertų kompetencijų stiprinimui. Lietuvos restauratorių sąjungos atstovai (atstovaujantys kartu ir Lietuvos architektų rūmus, Lietuvos architektų sąjungą bei Kultūros paveldo ekspertų asociaciją), išreiškė nerimą dėl planuojamų pakeitimų, motyvuodami, jog yra prisitaikę dirbti pagal esamą reguliavimą, taip pat išreiškė susirūpinimą, jog nebūtų dalis tvarkybai priskiriamų darbų „atiduoti“ statybai, nebūtų rengiamas vienas statybos projektas, todėl atsisakyta Įstatymo projekto alternatyvos, kurioje tvarkybos ir statybos darbų atskyrimas numatytas pagal Įstatymo ir Statybos įstatymo veiklos sritis. Taip pat Lietuvos restauratorių sąjungos atstovai išreiškė abejones dėl vieno projekto rengimo, motyvuodami, jog tvarkybos projektams yra keliami mažesni procedūriniai reikalavimai (nereikalingas viešinimas, poveikio vertinimas, bendroji ekspertizė ir t.t.), todėl leidimą galima gauti greičiau, o tai leidžia darbus pradėti anksčiau, taip pat jog tvarkybos darbų projektų rengiama labai daug, išreiškė abejonę ar tvarkybos darbai be statybos darbų apskritai galėtų būti vykdomi. Tačiau įvertinus, jog neviešinant sprendinių, ypač jei keičiama statinio išvaizda, neužtikrinamas viešasis interesas ir visuomenės dalyvavimas, taip pat tai, jog rengiant du skirtingus projektus vienam statiniui sunku tinkamai užtikrinti vertingųjų savybių apsaugą, ypač jei tvarkybos ir statybos projektai rengiami atskirais etapais, taip pat tai jog tvarkybos projektai sudaro ~ 14% visų kitų Departamento derinamų projektų, įvertinus jog atskiriami prevencinės priežiūros darbai ir darbai atliekami pagal restauravimo programą, kuriems leidimas nereikalingas ir kurie yra skirti vertingųjų savybių apsaugai, taip pat pritarus ekspertų komisijai ir Įstatymo rengimo darbo grupei, pasirinkta esama Įstatymo projekto alternatyva. Savivaldybių atstovų dauguma iš atsakiusių pritarė pasirinktai alternatyvai, o dalis šiuo klausimu pozicijos nepateikė. VTPSI pritarė pasirinktai alternatyvai, pateikė siūlymus konkretiems pakeitimams.

2. Dėl atsakomybių už kultūros paveldo objektų apsaugą tarp savivaldybių ir Departamento pasidalinimo ir vieno langelio principo taikymo. Didžiosios savivaldybės pritarė

pasirinktai alternatyvai; dalis mažųjų savivaldybių nepritarė, motyvuodamos darbuotojų trūkumu, ribotomis kompetencijomis, kita jų dalis pasiūlė numatyti pereinamąjį laikotarpį šio pakeitimo įgyvendinimui.

3. Svarstant Vertinimo tarybų veiklų centralizavimo ar atskyrimo alternatyvų klausimą, ekspertų nuomonės išsiskyrė. Siūlomas alternatyvas dėl Vertinimo tarybų veiklos aptarus su suinteresuotomis šalimis (Lietuvos restauratorių sąjunga, Savivaldybių asociacija ir kt.), tačiau neradus daugumai tinkamo sprendimo, nuspręsta palikti *status quo* situaciją, papildžius STT siūlomu normų patikslinimu dėl aiškesnio funkcijų atskyrimo.

4. Dėl Konvencijos nuostatų integravimo 2019 m. buvo sudaryta Darbo grupė dėl Pasaulio paveldo konvencijos nuostatų integravimo į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę konstatavo, kad Konvencijos nuostatų perkėlimas į atskirą Konvencijos įgyvendinimo įstatymą nebūtų tikslingas ir neduotų norimų rezultatų, kadangi liktų būtinybė integruoti Konvencijos nuostatas į paveldo apsaugą reglamentuojančius teisės aktus. Darbo grupės suformuoti pasiūlymai aptarti pasitarimuose, pristatant ir aptariant įtrauktinus punktus, kuriems dauguma pritarė.

5. Dėl kultūros paveldo apsaugos specialistų kvalifikacinių kategorijų. Vieningai pritarta atkurti kvalifikacines kategorijas. Lietuvos restauratorių sąjunga siūlė peržiūrėti reikalavimus (sugriežtinant) norintiems gauti atestatą.

6. 2022 m. birželio – rugsėjo mėn. vykdytos anketinės apklausos (internetinėje platformoje) rezultatai:

- 100% respondentų pritarė pagrindinėms Įstatymo projekto nuostatoms akcentuodami skirtingas sritis, pvz., gautas pasiūlymas pradinės apsaugos sąvokos tikslinimui, atsisakyti kultūros paveldo objekto skelbimo saugomu procedūrų, atsisakyti specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo miestų teritorijoms, apskaitos procesų skaidrumo ir kt.
- 100% respondentų – atsisakyti Departamento ir savivaldybių funkcijų dubliavimo (iš jų: 50% – aiškiau atskirti funkcijas tarp institucijų, 25% - jas priskirti tik Departamentui, 25% – jas priskirti tik savivaldybėms, kurios vėliau nukreiptų pagal kompetenciją);
- 50% respondentų pritarė centralizuotai nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų veiklai; 25% – esamai situacijai, tik a) atskiriant aiškiau funkcijas, b) suteikiant savivaldybių taryboms teisę nustatyti visus lygmenis; 25% – komentavo dėl aiškių vertinimo kriterijų nebuvimo ir subjektyvumo vertinant.
- 90% respondentų – pritartų vieno tvarkybos/statybos leidimo principui (iš jų – 44% , jog būtų išduodami per „Infostatybą“, 33% – nenurodė sistemos, 23% – nurodė, jog viską turi daryti Departamentas), 10% – tenkintų esama tvarka;
- 90% respondentų pritartų vieno projekto rengimui ir formuluočių tikslinimui (iš jų 10% visus darbus siūlytų priskirti tvarkybai, kiti pritarė aiškesniam rūšių atskyrimui), 10% siūlė kitus variantus, pvz., derinimą Regioninėje architektūros taryboje.
- dėl prevencinės priežiūros darbų įteisinimo – 55% respondentų pritarė; 45% – aiškiai neatsakė, tačiau pakomentavo nurodydami papildomas problemas dėl avarinės grėsmės šalinimo, projektų derinimo atsakomybės (Departamentas galėtų tik inspektuoti), finansavimo valstybės lėšomis.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai – „nekilnojamas kultūros paveldas“, „nekilnojamoji kultūros vertybė“, „Kultūros vertybių registras“, „nekilnojamas kultūros paveldo objektas“, „kultūros paveldo vietovė“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.